

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.
Hirdetési díj: Háromhásos petisor egyszeri hirdetése 30 fill. Többszörös hirdetésért jutányosabb. Nyitlér: minden sor 40 fill.

Az Eperjesi Széchenyi-körnek
és az Eperjesi Kereskedők Társulatának
hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Eperjesen, Sebeni-út 14. sz.
Kiadóhivatal: KÖSCH ÁRPÁD könyvnyomató-intézete
Eperjesen, Fő-utca 59. sz.

Ünnepi beszédek.

Alább közöljük *Tahy József*, Sárosvármegye alispánja és a Kollégium h. felügyelője, valamint br. *Pronay Dezső*, a magyarhoni ev. egyház egyetemes felügyelője által a jún. 11-iki vértanú-ünnepélyen elmondott, nagyhatású ünnepi beszédek.

Tahy József szónoklata a következő volt:

„Mélyen tisztelt vendégeink!

Tisztelt ünneplő közönség!

Kétszáz évet meghaladó idők szomorú emlékei vonultak el lelki szemünk előtt e pillanatban, a midőn itt egybegyűltünk, hogy kegyeletünk adóját leróvjuk azon nagymúltú honfitársaink emléke iránt, a kiknek nemes vérének a zsarnoki önkény e helyütt kiontottá azért, mert hívek maradtak legszentebb eszméikhez: lángoló hazaszeretethez, igaz meggyőződésükhöz.

Ezeréves történetünk lapjait forgatva, sajnos tapasztaljuk minduntalan, hogy az annyi vész és viharok által feldúlt nemzetünk tragikus sorsát el nem kerülhette, azt ez alkalommal is legjobbjainknak kiontott honfivérével kellett megpecsételnie.

A midőn a török uralomtól való felszabadulása után az ország egy jobb, egy békésebb korszak hajnalhasadását epedve várta és remélte, — az elnyomatás, az üldözések sötét korszaka borult rá nemzetünkre, s a megpróbáltatások és szenvedések gyászos időszaka — sajnos — bekövetkezett. A jogtipró erőszak nemzetünket ősi jogainktól, legdrágább s féltve őrzött kincsünkől: nemzeti önállóságunktól és közszabadságunktól megfosztandó, a minden emberi érzésből kivetkőzött idegen zsoldosok hadát zúdította országunkra, s azt ismét véres harcok és küzdelmek szinterévé tette. Valóban «hollószárnyaival lebegett fejünk s nemzetünk felett az enyészet», — az ország törvényei, az emberi jogok lábbal tiportattak, s bujdosóvá, hontalanná lett a magyar honában.

De, hála a magyarok Istenének, a Gondviselés erköködött nemzetünk felett s a magyarnak két jelleg-

zetes sajátsága: lángoló hazaszeretete és rendíthetetlen ragaszkodása ősi szabadságához az idők pusztító viharai között meg tudta oltalmazni ezeréves alkotmányunkat, közszabadságunkat.

A felsőmagyarországi evangélikus rendek által alapított ősi Kollégiumunk — végvidékünkön a hazai tudománynak, a magyar nemzeti érzésnek ezen kimagasló végvára — szemtanúja volt azon leírhatatlan szenvedéseknek és kegyetlen vérengzéseknek, melyeket a vak zsarnoki erőszak e helyen okozott és véghezvitt, városunk és vidékünk 24 honszerető és istenfélő hű fiát vérpadra hurcolván, — kiontott nemes véreikkel megszentelte ezt a földet, a melynek minden porszeme a hazaszeretetet szent lángjával megterményíti a magyar sziveket.

A dicső nemzeti múlt iránti kegyelet, a hazánk nagy fiainak emléke iránti igaz tisztelet, hála és elismerés van hivatva a késő utódoknál a hazafias érzést s a haza lángoló szeretetét a szivekben folyton ébrentartani és élesztetni.

Ez a szellem nyilatkozik meg ma is a mi sziveinkben, a midőn legszentebb eszméikért elvérzett vértanúink emléke iránti kegyeletünk adóját lerovandók, a honfűti kegyelet által e helyen emelt emlékmű előtt egybegyűlekeztünk.

Ettől a szellemtől áthatva, hazafias örömmel és igaz bensőséggel üdvözlöm a kormány mélyen tisztelt képviselőjét, a törvényhozás igaz tisztelt küldötteit, a törvényhatóságok, egyházak, a tudomány, tan- és kulturális intézetek, bíróságok, hivatalok és egyesületek tisztelt képviselőit és az összes, itt megjelent vendégeinket, és a midőn mai ünnepélyünkön való szíves megjelenésükért leghálásabb köszönetünknek adok kifejezést, ünnepélyünket ezennel megnyitom.

Br. *Pronay Dezső* beszéde így hangzott:

„Minden nemzet történetében vannak szomorú korszakok, megrendítő események. Midőn vagy külelenség diadalmaskodik, vagy belviszály dúl, avagy mindkettő egyszerre feryegeti a nemzet létét. Vannak korszakok,

midőn az erkölcsök hanyatlanak és gonosz indulatok jutnak uralomra.

Ámde rendszerint rövidebb időközökben váltakoznak a történet folyamában a hanyatlást és haladást jelző idők. A küzdelmeket a béke, az erkölcsi sülyedést az erkölcsi megújulás váltja fel.

Hazánk történetében sokáig csak úgy váltakozik a derű a borúval, a jó a rosszal, mint más nemzeteknél. De hazánk történetének utolsó három százada csupa küzdelem és hosszú szenvedés. A közben-közben némi megnyugvást engedő időszakok oly rövidek és azokba is rendszerint vegyülnek megszorító jelenségek, úgy, hogy ha általában akarjuk jellemezni a XVI. és XVII. századot és a XVIII-iknak egy részét, azt a folytonos küzdelem és szenvedés korszakának nevezhetjük.

E szomorú korszak legmegrendítőbb eseményei a XVII. század második felére esnek. Ezek között viszont egyike a legmegrendítőbbeknek az az esemény, a melynek színhelyére a mai nap összegyűjtött minket.

A XVI. század elejével kezdődik Európaszerte a fejedelmi korlátlan hatalom és önkényuralom érvényesülésének kora. A legtöbb nemzetnél teljesen diadalmaskodik a fejedelmi korlátlan hatalom és a XVII. század második felében úgyszólván tetőpontját éri el Nem úgy hazánkban. Nemzetünk szívósan ragaszkodik ősi alkotmányához, annak megvédéséért síkra száll. Rövid megszakításokkal három századon át tart e küzdelem, de a fejedelmi korlátlan hatalom teljesen érvényesülni, intézményévé kifejlődni — miként számos más népénél — hazánkban sohasem képes.

Mily messze megy a XVI. és XVII. századokban a fejedelmi hatalom korlátlanágának elmélete, azt semmi sem tanúsítja oly világosan, mint az a mondas, a mely az országló fejedelem hitét alattvalóira nézve is kötelezőnek hirdeti. A hit, a lélek eme legbensőbb sajátja is a fejedelem akaratától, a fejedelem hitétől függjön. Azt a tant hirdetik ekkor: «Cuius regio, eius religio», a kié az ország, annak hitét, annak vallását kövessék az alattvalók. Tehát nemcsak a földi javak,

AZ «EPERJESI LAPOK» TÁRCZAJA.

A vértanúk emléke.

Engem kerestek? Éneket kívántok,
Hogy dalt zengjek e város ünnepén? —
Ki eddig a mult hőseit köszöntém,
E szolgakornak énekeljek én?
Kit lelken álma küzdő századoknak
Bátor, kitarító szent hadába vitt:
Nézzem, hogy' óvják símán, alkudozva
Szabadságunknak régi rongyait?

Kik védtek a hont hadverő csatákban,
Ma kalmár-furfang kétes fegyverünk,
Bujkálva felsőbb érdekeknek útján
Bátran kiállni szembe nem merünk.
Kamatra kapjuk, a mi nagy időknek
Kivitt jogából még reánk maradt,
S a mi kijárt a sok nagy áldozatra,
Kis nyereségünk — az is kegyfalat.

S daloljak én e kornak?... Óh szeretnék
Harsogva zúgni, mint a fergeget,
Az üstökös sörényét megidézni,
Borítsa lánggal az eget.
Zúgjon a nagy mult égháborúja
Gyújtó viharral végig e hazán!...
Hogy szembe álljon régi ellenével:
E lanyha népet még fölrázza tán.

Óh, hogy szeretnek mindent eltakarni:
Vérző időknek régi bánatát;
Urukhoz hogy' sietnek simogatni,

Ha zord redőkbé vontá homlokát! —
A büszke hősök rég elporladának,
A szél süvölt csak sírjaik felett;
A mit kivívtak, kalmár alku tárgya,
S e nemzedék' hőst, vértanút feled.

Ki ezredévig védted nemzetünket,
Óh szent szabadság örök Istene!
Hős vértanúid elhagyott porára
Nincs már, ki áldó könnyet hintene?
A nagyok, hősök hát hiába halnak?
Porukhoz részvét, háia nem vezet?
Hát annyi áldozatját a magyarnak
Ne tartsa fenn a bús emlékezet!...

De nem — nem úgy van! — Csillapulj le szívem!
Neked is van, óh van még ünneped;
A vértanúkért gyűlt e nép ma össze,
Hiszen ma értük várnak éneket.
Lelkem dalolj hát, szálljon éneked fel
A nagy időknek összerelmivel!
Bízzál a nemzet ősi erejében,
Van még, honáért a ki tenni mer.

Ti vértanúk — méltók a jók híréhez,
Kiket megölt a vérszopó pribék,
Kínban lerokadt testetek helyéről
Áldón tekint föl egy új nemzedék.
Ártatlanul ítél el a gonoszság,
Koholt levél és hamis vád az ok;
S a temetőből szívtelen kizárva,
Úgy földelék el a ti csontotok'.

De a gonoszság célját el nem érte,
Hogy földbe rejtett temetetlenül;

Ha nem találtunk sírokat helyére,
Még sem feküsztek ismeretlenül.
Igaz jogunkért hurcoltak halálra,
Hazug ítélet volt s törvénytelen,
De igazát a holt is megtalálja,
Fölmenti őket a történelem.

Elhulltak ők a drága hon javáért,
Sötét erőszak ásta sírjukat;
De a nagy Isten, a ki látta estük',
Meggzánta lenn az eltiportakat.
Meggjött a szebb idő, a hála napja;
Az igaz ügynek végre győzni kell!
Hol oly soká volt hamvuk elhagyottan:
A hű nemzet most emléket emel.

Légy üdvözölve hajnalunk világa!
Borítsa fátyol azt az éji bűt;
Zengjen hozsánna emléktek kövénél —
Egy nemzet fűz rá ezer koszorút.
Szálljon fohászuk a nagy ég urához,
Ki hőseinknek diadalt zerez;
Emlékük él a lelkes ivadéokban...
Az elégtétel! boldog napja ez!

Tekints reánk, kik gyásztredre gyűltünk,
Óh szent szabadság örök Istene!
Lengjen telénk most eged fényhonából
A megdicsőült hősök szelleme.
Áraszsa szét nagy példájuk az eszmét,
Zengjen fohászuk a világon át...
Hogy mindörökké szabadságért éljen:
Áldd meg nagy Isten, áldd meg a hazát!

Csengey Gusztáv.

nemcsak az élet és halál ura a fejedelem, ura még a lelkeknek is. A fejedelem akaratától függ e tan szerint, mit szabad, mit kell hinni.

A politika és a vallás szabadságának együttes elnyomására vezetett e tan. De nemzetünk legjobbjai fölsimították a politikai és vallás szabadság között való szoros kapcsolatot és e kettőért együtt és egyszerre harcolva, midőn kivitták az egyikét, biztosították a másikat.

Bocskay, Bethlen Gábor, Rákóczy György diadalmas vezérei e küzdelmeknek, de fájdalom, győzelmeiknek hatása alig éli túl őket. A küzdelem folytatódik a XVII. század második felében, de, mert nincsenek oly kiváló vezérek és az erdélyi fejedelem ereje is kimerül, s a fejedelmi teljhatalom is Európaszerte mindinkább megszűnik s intézményeit mindinkább tökéletesíti, a küzdelemnek már alig van sikere, sőt úgy látszik, mintha hazánkban is diadalmaskodnék a fejedelmi teljhatalom.

I. Leopold uralkodása alatt történik az első kísérlet az alkotmány teljes felfüggesztésére. Idegen helytartó kormányzásra bízzák az országot. Nádasdy, Zrínyi és Frangepán áldozatai az osztrák önkényuralmi törekvéseknek.

Az alkotmány megsértésével karöltve jár a protestánsok üldözése, törvényekkel és békekötésekkel biztosított jogaiknak csorbítása.

Midőn az evangélikusok részére törvények biztosították a vallás szabad gyakorlatát, ez a jog a magyar alkotmány kiegészítő részévé lett. A törvényben biztosított szabad vallás gyakorlat megsértése tehát magának az alkotmánynak megsértésévé lett, mert a magyar alkotmány egy szerves egész és egy intézményének megsértése egyszersmind az egész alkotmánynak megsértése is.

Érezték ezt a nemzet legjobbjai mindenkor, érezték különösen a XVII. század második felében is, és pedig valláskülönbség nélkül.

Nevezetes és szép példája ennek a buzgó katolikus Zrínyi Miklós, a költő, a ki, midőn a protestánsok sérelmeik orvoslása végett pártfogásért hozzáfodultak, biztatón azt mondotta nekik: «A ti vallástok nem az én vallásom, de a ti sérelmeitek az én sérelmeim is.»

Ámde Magyarország Leopold uralkodásának elején még bírja a szabad királyválasztás jogát. A korlátlan fejedelmi hatalom érvényesülésének első föltétele tehát a nemzet királyválasztási jogának eltörlése és az uralkodó család trónöröklési jogának biztosítása. Ezt kell tehát mindenekelőtt előkészíteni. A szerencse kedvez Leopoldnak. A török hatalom, hanyatlásának előestéjén, végső erőfeszítéssel hatalmas támadásra készül. Leopoldnak sikerül a támadással szemben — nagyszabású nemzetközi szövetség segédelmével — nemcsak visszavernie a támadást, de az ország nagy részét is visszafoglalnia a töröktől. Ez hatalmának biztos alapja. Készülhet arra is, hogy a trónöröklési jogát családja számára biztosítsa. De, habár a nemzet érzi a török uralom alul való fel szabadulásnak nagy jelentőségét, az ország területi épségének majdnem teljes helyreállítását, a nemzet sejtí az osztrák uralomnak veszélyeit is.

Sajátságos és nem véletlen, hogy az 1687. év, a melyben történtek azok a szomorú események, a melyeknek színhelyére ma egybegyűltünk, ugyanaz az esztendő, a melyben az osztrák uralkodóház trónöröklési joga törvénybe iktatott.

Ha a XVII. század második felének kormányzati intézményeit, közlekedési eszközeit tekintve vesszük, természetesnek kell találnunk, hogy az ország távolabbi részeiben székelő és bizonyos hatalmi körrel fölrüházott tényező minden egyes cselekedetét nem lehet mindenkor a központi kormányzás rovására írunk. De éppen olyan kétségtelen, hogy az irányt és a rendszert mindenkor a központi kormányzás szabta meg.

Caraffa egy rendszernek jól megválasztott eszköze és az ő áldozatai egy rendszernek áldozatai.

Elrémítés volt a cél. Áldozatokra volt szükség, tekintet nélkül arra, vannak-e olyanok, a kikre nem ugyan a magyar alkotmány és törvény szellemében, de az Isten kegyelméből való korlátlan fejedelmi hatalom legülzöttabb felfogása szerint, rá lehet-e fogni a királyi hatalom ellen való összeesküvést. De jó alkalom volt ez jószágelkobzásra is. Annak a rendszernek köve-

tésére, a melyet a 30-éves háború folyama alatt Csehországban oly nagyszabásúan alkalmazott az osztrák politika. A vagyonek elkobzása is valóságos rendszeré vált. Számátlan áldozata volt annak a törekvésnek, hogy hazánkat az osztrák uralkodóház korlátlan uralma alá hajtja, a politikai és vallás szabadságot megsemmisítse.

A küzdelem ezen törekvések ellen önvédelmi harc volt mindig, a melynek erkölcsi jogosultságát tagadni nem lehet.

Ha a Caraffa által szervezett eperjesi vértörvényszék áldozatai az alkotmány és vallás szabadság megvédésére valóban szövetkeznek, ha mindannyian párhívei Thökölinek; ha ezt kétségtelen bizonyítékok igazolták volna, akkor ők vértanúi legmagasztosabb törekvéseinknek. De a míg egyrészt kétségtelen, hogy ők vallásukhoz, egyházuknak törvényben biztosított jogaihoz, a nemzetnek jogaihoz és szabadságához ragaszkodó hazafiak, a magyar törvények alapján hűtlenséggel még gyanúsíthatók sem voltak. És mégis kárpád és halál lett osztályrészük.

Huszonnégy hazafi vértett el itt ártatlanul. Evangéliumi vallásukhoz való ragaszkodásuk és hazafias érzületük ártatlan áldozatai ők. A legmegrendítőbb s a legmeghatóbb események egyike ez.

Kegyeletes érzés vezette a tiszai ev. egyházkerület eperjesi Kollégiumának tanári karát, pártfogóságát és magát az egyházkerületet, midőn a vértanúk szenvedése színhelyének közvetlen közelében emléket emelt nekik és minket ezen emlék fölhatásának ünnepeire itt egybegyűjtött.

Ámde, habár az emlék létesítését evang. keresztyén egyházunk körében kezdeményezték, ez az ünnepély nem egyedül egy vallásfelekezethez kegyeletes ünnepe. Már utaltam arra, hogy a magyarhoni evang. egyházak szabad vallás gyakorlatáért és a magyar alkotmány sértetlenségéért vívott küzdelmek egymástól elválaszthatatlanok, még ha ez a kapcsolat nem is volna olyan szoros, akkor is a nemzet leigázására törő idegen önkényuralom ártatlan áldozatai kegyeletes emlékének ünnepe a mai nap.

Felekezeti különbség nélkül résztvevője a mai kegyeletes ünnepnek az összes jelenlevő közönség. Résztvesz benne az országgyűlés képviselőháza, küldöttsége útján, tehát a legilletékesebben résztvesz benne az egész ország. Méltán vesz részt benne az egész nemzet. De nem elég néhány pillanatra átengedni lelkünket a hazafiai kegyelet érzésének; miként állandó emléket akartunk állítani az ártatlan áldozatoknak, legyen lelkünkben is állandó a kegyelet érzése emlékek iránt.

Lehetnek talán egyesek, a kik nem tartják helyénvalónak hazánk története legszomorúbb korszakai és eseményeivel való folytonos foglalkozást, a mult szomorú emlékeinek minél élénkebb föntartását. Ámde ezek tévednek. Miként a haza fogalma nemcsak egy darab földet jelent, hanem az azon élő és saját öntudattal bíró nemzetet is: a nemzet fogalmát is tágabb értelemben nemcsak egy bizonyos adott időben a jelenben élő nemzedék alkotja, a nemzet fogalmához tartozik az a tudat is, a melylyel az multjáról bír.

Van a nemzet multja gyászosabb eseményeivel való foglalkozásnak minden szomorúsága és a fájdalomnak végtelen érzése mellett is rendkívül lélekemelő, sőt biztató hatása, mert igazak a szentírás szavai: «Jobb a szomorúság a nevetésnél, mert az orczának szomorúsága által jobbá léssen az embernek lelke.» És a mily igaz az idézett mondas, olyannyira illik ezen kegyeletes ünnepélyünkre. A szerencse, a jólét teszi rendszerint elbizakodottá az egyes embereket, a hatalom a nemzeteket. És az ilyen ünnep, mint a mai, midőn szomorú, sőt megrendítő emlékeket újít föl és élénkít meg bennünk s arra készítet, hogy nemzetünk történetének összes szomorú eseményeire visszatérjünk, nem kelti föl bennünk a csüggedés érzését.

A hosszas és megújuló küzdelmek, a sok szenvedés, szomorúság és gyász mellett nem tesz-e tanúságot egyúttal nemzetünknek szívósságáról, kitartásáról és életrevalóságáról?

A szomorú eseményekben van vigasztaló elem is.

A végtelen sok szenvedés, a mi századokon át nemzetünkre nehezedett, ma egyik legkétségtelenebb tanúsága nemzetünk életrevalóságának.

Vértanúink nagy száma gyászba borítja lelkünket, de tanúsítja a hazájukat híven szeretők nagy számát is.

Ha visszagondolunk a multnak nagy szenvedéseire, nem tűnnek-e föl aránylag csekélyeknek a közelmúlt időknek bajai? Nem kell-e bizalommal tekintenünk a jövő felé annak a tudatában, mily nagy küzdelmeket vívott meg e nemzet hol sikerrel, hol sikertelenül és ha balsiker volt osztályrésze, milyen szenvedéseket tudott elviselni hosszú időközön keresztül, megálva helyét és ezzel is kétségtelenül tanúsítva jogát a léthez, életrevalóságát?

Az ártatlanul szenvedett vértanúk kegyelettel őrzött emléke minden szomorúsága mellett tehát kell, hogy lelkünkre nemesítőleg hasson. Sőt ma már biztató és buzdító hatású is. Nemzet, a mely mindazt a szenvedést kiállta, a mely a magyarnak jutott osztályrészül, bebizonyította életrevalóságát.

Magasztos és szent küzdelmeink vértanúi iránt érzett háladatos kegyelet és a mult szenvedéseinek kibírásából a jövőbe vetett remény érzése töltse be lelkünket, egész valónkat és a hozzánk közelebb eső küzdelem egyik emlékünnepe elhangzott költői szavakkal avassuk föl ez emlékművet: «Ne könyveket, győzelmeket áldozatok sírunk felett.»

Évzáró-vizsgálatok.

Mint tapasztalt tanító, ki már 16 sikeres évzáró-vizsgát tartottam, föltárni óhajtom a népiskolákban érvényben levő évzáró-vizsgálatokat, hogy bebizonyítsam, miképp azok a középkorból ránk maradt, káros és fölösleges intézmény.

Kétféleképpen fogják fel a vizsgát: a) mint komoly számadást a tanító és tanulók egyévi munkájáról és b) parádénak, látványosságnak.

Vegyük az első esetet. Ma már mindenki előtt ismeretes, hogy az iskola feladata a tudományközléssel, vagyis a szorosán vett tanítással kimerítve még nincs. A nevelés legalább is oly fontos feladata az iskolának, mint a tanítás. Az erkölcsi nevelés teszi minden ismeretközlésnek koronáját és a modern népiszkola idejének igen nagy részét az erkölcsi nevelés foglalja le. Ez az iskolának nemesebb, de egyszersmind nehezebb feladata. Minthogy a vizsga csak az egyes tantárgyakban elért eredményről számol be és az erkölcsi nevelésre ráfordított munkát, annak sikerét be nem mutathatja: az évzáró-vizsga es okból nem adja teljes képét a tanító és tanuló közös munkájának.

A mennyiben pedig sok tanító, a fennálló vizsgarendszertől kényszerítve, a vizsga-napot a tanítás legfőbb czéljának tekinti s így fölületes, tartalom nélküli ismeretközlésre szorítkozván, az erkölcsi nevelést teljesen elhanyagolja: az évzáró-vizsga káros hatással is van a gyermekek erkölcsi nevelésére.

De még a növendékek által elsajátított ismeretanyagról sem szolgáltat a vizsga megbízható és hű képet. A gyermeki agyvelő ugyanis nem valami gépszerű szerkezet, mely a benne levő képzeteket és gondolatokat bármely időben, helyen és bármely körülmények közt rögtön visszaadhatná. Nem jut a vizsgán idő semmiféle megfontolásra, okoskodásra; ott egymásután felelni kell. Így megtörténik, hogy a legkitünőbb tanuló a leggyorsabb kérdésre felelni nem bír, holott a leggyöngyöbb véletlenül elég jól felelhet. A vizsga többnyire ily véletlenségekből áll.

A tanító szorgalmára sem lehet a vizsga alapján igazságosan következtetni, mert a siker vagy sikertelenség a tanító személyével összefüggésbe nem hozható, sok minden körülménytől is függ, pl. járványok, gyenge képességű gyermekek. A kitünően sikerült vizsga nem föltétlen bizonyítéka a tanító szorgalmának és a közepes vagy rosszul sikerült vizsga a tanító rovására nem okvetlenül irandó. Ismertem tanítót, ki az egész tanéven át vasszorgalommal tanított s mégsem volt képes oly szép vizsgát nyújtani, mint tanítótársa, ki csak az utolsó két hónapban szedte össze magát s készítette elő a gyermekeket a vizsgára.

A közönség tényleg gyanúval van minden vizsga iránt. Minden tanítóról — még pedig igazságtalanul — fölteszi, hogy a gyermekeket a vizsgára előkészíti, hogy minden gyermek részére már előre meg vannak állapítva

a kérdések. többnyire jól törekednie, h gyülekezett el ságos helyzet.

Ezzel eljut gát a tanévet és vizsga se vizsga nem e hat a gyermek letessége föltétlenül ká

Nemely divik. A vizsga egész héten ártatlan nebul lyozzák a nyár betegek légió védő-Liga!

Egyáltalán éppen a tanít mutadni. Ellen megvei, postal éppen a tanít minden kereszt egyedüli hivat Hajdanában, nem volt képe szék hajótörött a vizsga miké tanító szerződ kellett is, joga gyakorolni a ta és szakfelügye munkájának a

Az évzáró- ezáltal fölkelik összhangba ho bizony, mert fo homoktalajára a közönség ne sem iskolaszék fejlődik és virá sadalom és ko nélkülszék, m közönségtől agy ügy maradt háti nított tanító he ségű tisztviselők eredménye.

A család és sok csalódással dolog, hogy ha ha nem tud, al orvosai: ha a de ha meghal,

Az évzáró-vi kell. Hogy mel és hogy mi m közötti. föltötte visszatérünk.

Kö

— A f

ina :

Mint a hog megirt értekezé gondozása csak fogtiszttásnak, Ana fejtegetés szüksége csak romlani kezdne az egészséges f nő, hogy igazít már tudjuk is, a időben kell a fo nek látszik, hog hogy erről érte fennálló elvi te miatt — a köz arról írok. Azor adandó tanácsa okvetlenül szük sével és a mások kat tehát ezen

A gyermeki teletől eltekint a korai, mint el fogzás rendszeren

6—8 hónap

„BITUMINA“

védelmet is nyújt a nap melege ellen. — „Bitumina“ régi gyel ellátott tekerceket fogadjunk el.

Gyári főraktár Eperjes és vidéke részére:

MOSKOVITS GYULA vaskereskedésében, EPERJES.

tiszta bitumenből készített, valódi aszfalt-tetőlemez; tartós, tűzbiztos, szagtalan, kátrányozást vagy egyéb mázolászt nem igénylő **TETŐFEDŐANYAG.**

„Bitumina“-val fedett tető bemeszelve szép fehér marad és kitünő régi zsindeletetők átfedésére is kiválóan alkalmas. Csakis védjegy-

a kérdések. Növeli gyanúját az, hogy a gyermekek többnyire jól felelnek, mert hiszen a tanítónak arra kell törekednie, hogy minden simán menjen, hogy a díszes gyülekezet előtt felsülésekkel, elpityergésekkel teli városos helyzetek elkerültesse.

Ezzel eljutottunk ahhoz a felfogáshoz, mely a vizsgát a tanévet Efejező *parádénak* tekinti. Az ilyen parádés vizsga se nem parádé, se nem vizsga. A parádés vizsga nem egyéb szemfényvesztésnél; demoralizálólag hat a gyermekekre, rátanítja őket a képmutatásra, föltűtességre és színlelésre. A vizsga tehát ily értelemben föltétlenül káros hatású.

Némely iskolában még a fél- és évvégi *censura* is dívik. A vizsgáló-biztosokként kiküldött iskolaszéki tagok egész héten át zaklatják a semmi rosszat sem vétett, ártatlan nebulókat, és egész komolyan, szigorúan osztályozzák a nyárfalevélként remegő kis ártatlanokat az ideg-betegség légiójának javára. Hol maradsz, oh Gyermekevédo-Liga!

Egyáltalában nem bírom átlátni, hogy miért kelljen éppen a tanító munkásságát a nagyközönségnek bemutatni. Ellenőrzí-e a közönség a pénzügyi, városi, megyei, postai tisztviselőt, a középiskolai tanárt? Vagy éppen a tanításhoz ért mindenki? Én azt hiszem: még minden képesített tanító sem. A tanító munkásságának egyedüli hivatott és illetékes bírálója a kir. tanfelügyelő. Hajdanában, mikor a tanítással való foglalkozás még nem volt képesítéshez kötött hivatás; mikor a tanító szék hajótörött egyéneknek utolsó menedéke volt; mikor a vizsga mikénti sikerétől tették függővé, hogy az u. n. tanító szerződését meghosszabbítsák-e félve: akkor kellett is, joga is volt a közönségnek döntő kritikát gyakorolni a tanítás eredményén; de a mai tanképesítés és szakfelügyelet mellett teljesen fölösleges a tanító munkájának a vizsgán való bemutatása.

Az évvizsga mellett föl szokták hozni, hogy ezáltal fölkeltek a közönség *érdeklődését* az iskola iránt, *összhangba* hozzák a szülői házat az iskolával. Hát bizony azért oly visszamaradott a mi népoktatásunk ügye, mert folyton csak a *közönség érdeklődésének homoktalajára építettek*. Minden intézmény, mely iránt a közönség nem érdeklődött, melylyel sem felekezett, sem iskolaszék, sem a nagyközönség nem törődött, fejlődik és virágzik; mindazon tisztviselők, kik a társadalom és kormánytérfiak nagyhangú dicshimuszait nélkülözték, méltó honorálásban részesültek; csak a közönségtől agyonpártolt és agyonérdekelte népoktatás-ügy maradt hátra; csak a nemzet napszámosságának nyilvánított tanító helyzete az utolsó a vele hasonló képzettségű tisztviselők sorában. *Es a közönség érdeklődésének eredménye.*

A család és iskola összhangját éppen a vizsgának sok csalódással járó napja zavarja meg. Mert tudvalevő dolog, hogy ha a gyermek tud, akkor *jó feje van*; de ha nem tud, akkor *rossz a tanító*. Éppúgy, mint az orvossal: ha a beteg felgyógyul, akkor *Isten segített*; de ha meghal, akkor *kontár az orvos*.

Az évvizsgátokat mindezeknél fogva eltörölni kell. Hogy mely intézkedésekkel helyettesítsük azokat és hogy mi módon teremtsük meg a család és iskola közötti, fölötté fontos összhangot, arra alkalmilag még visszatérünk.

Székelly Adolf,
izr. tanító.

Közegészségügy.

— A fogak gondozásáról. —
Írta: dr. Mosánszky Titusz.

Mint a hogyan a fogak ápolásáról e lapban előbb megírt értekezésemben máris kifejtettem volt, a fogak gondozása csak kiegészítő része a fogápolásnak vagyis fogtisztításnak, ha fogainkat jókarban tartani akarjuk. Áma fejtegetéseim értelme szerint a foggondozásnak szüksége csak ottan és akkor áll be, a midőn a fogak romlani kezdenek. Kivételesen azonban kezdődhetik az az egészséges fogaztnál is, ha t. i. az oly rendellenesen nő, hogy igazíthatása szükségessé válik. E szerint, a mint már tudjuk is, a foggondozás csakis abból áll, hogy kellő időben kell a fogorvost felkeresni. És ez olyan egyszerűnek látszik, hogy mosolyt idézhet elő, ha azt mondom, hogy erről értekezni akarok. És mégis — az idevágó fennálló elvi tételek, a tudatlanság és tájékozatlanság miatt — a közérdeknek szolgálni vélek azáltal, hogy arról írok. Azonban, hogy érthető is legyenek, s ezzel az adandó tanácsaim irányában belátást is keltsek, e végett okvetlenül szükséges, miszerint előzőleg a tejfogak növekedésével és a másodfoggal kissé megismerkedjünk. Azokat tehát ezennel bemutatom a megfelelő keretben.

A gyermekfogzás, vagyis a tejfogak növekedése, kivételetől eltekintve, melyek néha nagyon is eltérők, úgy a korai, mint elkésett fogzás tekintetében, a gyermekfogzás rendszeren a következő:

6—8 hónapos korban mutatkozik az alsó két középső

metsző-fog. Nemsokára a felső is. Aztán 1—2 hónappal alatt jön már most elsőben a két felső oldalmetsző-fog, s utána az alsó. 1 év elején nő a két alsó őrlőfog, 2—4 hónappal rá a két felső. (Zápfog ugyanis tejfogaztatban nincsen. Azt hiszem, azért nincs, mert a zápfog kisebb lévén az őrlőfognál, így zápfogakkal a gyermekfogazatnak rágófelülete nem lenne elegendő.) Körülbelül 16—20 hónapban előbukkan a négy szemfog, és pár hónappal utána a négy második őrlőfog. Úgy, hogy két éves korban vagy valamivel később a *gyermekfogazat* be van fejezve, s áll 20 fogból, s így marad vagy 4 éven át. Ezután:

Rendszeren a 6. évben megtoldatik a gyermekfogazat minden végében egy-egy, összesen 4 őrlőfoggal, — az első maradandó őrlőfoggal. Ez ugyanis természetes módon ki nem esik, s ha valahogyan elveszett, helyette többé nem nő másodfog. Nőhet ugyan helyére a második maradandó őrlőfog, csak hogy akkor azon a helyen, a kinőtt fogaztatban a rendes három őrlőfog helyett már csak 2 lehet. Az így 24 fogra kiegészített gyermekfogazat, mert így megint 6—7 éven át megmarad, helyesen külön *kis fogazatnak* nevezhető. Kis fogazatnak azért, mert az egészen befejezett fogzással, mint mindenki tudja, jön létre a még nagyobb, a 32 fogból álló teljes fogazat. Következik most a:

Másodfogzás.

Ez rendszeren sarkában van a kis fogazatnak. Tehát 6—8. életévben veszi kezdetét, s abból áll, hogy a gyermekfogazat kihull, s nő helyette más, erősebb fog. Mivel ennél a kivitelek és bonyodalmak sokkal gyakoribbak, mint a fogzásnál, ezért a másodfogzásnak csakis sorrendjét szándékozom bemutatni. Itten tulajdonképpen ugyanaz a rend van, mint a tejfogaknál, oly kivétellel azonban, hogy a második metszőfogak is elsőben alul nőnek, és — a mi fő — hogy a tejőrlőfogak helyett, zápfogak nőnek. A másodfogzás 12—13. évvel bevégeződött.

További fogzás.

A másodfogzással ugyanis a fogzás még nincsen befejezve. Mert a testnek növeése megkíván több rágást, tehát több fogat is. E szerint nő 13. év körül, rendszeren a másodfogzás után, a kis fogazatnak minden végébe egy egy maradandó második őrlőfog, és 17—24. év között a harmadik olynemű fog, az úgynevezett bölcsesség-fog. Evvel aztán befejezést nyert a fogzás, s áll a fogazat 32 fogból, mi megfelel a természet-követelte kívánalmaknak.

Az itten nagyjában megírt fogzásnak folyamata mindenki által ismert dolog. Csak hogy, sajnosan, az a balhit kiséri, mely szerint tejfogakat nem igen kell gondozni. Hiszen úgyis kihullanak, s helyettük más nő. Az ugyan igaz, hogy a tejfogak helyett más fogak nőnek, ámde azt már nem igen veszik figyelembe, hogy az új fogak bizony nem ritkán össze-vissza, sőt betegen is nőnek ki, sokszor gyorsan romlanak, mi mind nagy részben a a tejfogak rendellenességeinek kifolyása.

Kutassuk csak ezeket, a mennyire idevágunk.

1. A másodfogásra káros behatással szokott lenni úgy a korai, valamint elkésett eltávolítása a tejfogaknak, ha már maguktól nem hullanak ki rendes időben. A kibúvó új fogak ugyanis nem találhatnak rendes helyet, s e szerint össze-vissza nőnek.

2. A romlott tejfogak nagyban okai annak, hogy az új fogak is megromlanak. Mi különben sok esetben bizony elmaradna. Így meg nem ritka eset, hogy az alig kibújt s még magukban álló új metszőfogak máris odvasak.

3. A tejfogaknak gyuladása, mely átmege az álkapocra s fájó daganatot képez, gyakran megtámadja az új fognak csíráját, minek következtében az új fog máris betegen nő ki.

Úgy hiszem, ez elég ok arra, miszerint mindenki átláthatja, hogy a tejfogak gondozása éppannyira szükséges, mint a maradandó fogaké. Vagyis a fogak gondozása már a zsenge gyermekkorban vegye kezdetét!

Már most miben álljon ez a gondozás?

Vegyük ezt szemügyre forrásánál; a gyermek születésénél.

Ha nagy ritkán is, de mégis születnek gyermekek foggal. Ez esetben a fogorvos tanácsát kikérni kell, mert az ilyen korai, időelőtti fogak rendszeren nem életképesek.

Ha a tejfogak betegen, vagy rendellenesen nőnek, avagy romlanak, a fogorvos segítségét kikérni kell. Mert a fogaknak, nem éppen csak a tejfogaknak, rendellenességei bizony-bizony sokszor a test szervezetének rendellenességeivel, betegségeivel összefüggésben vannak, s csakis az általános betegség gyógyításával közelíthetők megfelelően, mivel a fog is egy része a test szervezetének. Orvosi képzettségű kivántatik meg tehát az ily kezeléshez, olyannyira, hogy erre való tekintettel a külföldi fogászok, úgynevezett dentisták, kellőképpen orvosilag ki is képeztetnek. És mert nálunk ilyen ki-képeztetés nincsen, ezért helyesen követeli is nálunk

a törvény, hogy csak orvostudor lehessen fogorvos. A mi módunk szerint nálunk kiképzett, úgynevezett fogász nem lehet önálló fogász; csakis fogtechnikus lehet. Fogászati munkát csak felügyelet alatt mint kisegítő fogász végezhet. S ha mégis önálló fogászati fogaztatot üz titokban, úgy kuruzsló, s igazán többet árthat, mint használ. És ha némely kuruzsló, ez ellenében képzettségét régi indexszel igazolni igyekszik, úgy ez egyenesen tudatos ámtítása a közönségnek. Hiszen régi index világos bizonyítéka annak, hogy az illető mitsem tanult, mitsem tud, hanem az talán éppen csak számításból lett beszerezve, a mint hogy beszerezhető a nélkül, hogy az illető az egyetemre járt volna. Index maga *nem képesít*, csak a vizsgákra feljogosít; ámtításra azonban jó lehet, mert sajnosan tapasztaljuk, hogy a titokzatosság mennyire vonz minden téren. Tudjuk az újságokból, hogy a kuruzslók mily látogatottságnak örvendenek. Hihetetlen történik e téren. Így e napokban is olvastam levelet, mely itteni polgárt titokzatos kincsek dolgában Madridba hív. Pedig mióta üzetik ezen kereset s hányan estek annak áldozatul, és mégis folyton virágzó!!! — másképpen rég megszűnt volna.

De fogorvoshoz rossz tejfogakkal azért is kell mennünk, nehogy azoknak odú, mint ellenséges bűvőhelyek, az új, még zsenge fogakra annál könnyebben rombolólag hassanak.

A tejfogak betegségeinél kivált a fogdaganatok komolyan kezelendők, mivel azok a másodfogaknak csírát megtámadhatják, minek következtében aztán az új fog máris betegen búvik ki. Ilyenkor sokszor csúnya is s változtatni rajta nem lehet.

Másodfogzásnál is szükséges minden rendellenességgel a fogorvost felkeresni, kivált ha a tejfogak nincsenek rendben, vagy nem a rendes időben hullanak ki. Mert ilyenkor gondos körültekintés szükséges, nehogy meggondolatlan eljárással a fogak és a harapás, illetve egészség is szenvedjenek. Fődolog tehát, hogy a szülők a fogorvos tanácsát elfogadják, s a szerint eljárjanak is. Hiszen a fogászati technikai vívmányai szerint képesek vagyunk nemcsak egyes fogakat, hanem a fogazatot, sőt az állkapocscsontot is növekedésben befolyásolni az elhelyezést s formációt illetőleg. Ezáltal, a megfelelő harapás s arckifejezés folytán, az egészségre és szépségre is hatni tudunk.

Megszívlelendő tehát, hogy a fogorvost időnként meglátogassuk, mert a hol egyszer romlás mutatkozott, ottan az nem marad el magától, hanem csak tovább terjed, és mert a fogorvos észrevesz olyasmit is, a mire laikus — saját kárára — csak későn jöhet rá. Természetes, hogy a kinél a fogak erősen romlanak, az menjen gyakrabban a fogorvoshoz. Hogy milyen gyakran, ezt legjobb esetről-esetre a fogorvostól megkérdezni.

Általános szabály a fogorvos teendőiről, mely elkerülhetlen, ha igazán rendben akarjuk tudni fogainkat:

1. Kihúzandó mind, a mi szükséges.
2. Esetleg gyógyítandók a szájr, sőt egyes bel-betegségek, mert csak ilyképen lehet tartós a fogakon eszközölt művelet.
3. Minden fog és gyökér a tudomány haladása szerint rendbehozandó.
4. Ha a fogak össze-vissza nőttek, úgy azok, a harapásra s a tetszetős arckifejezésre való tekintettel, technikai úton rendezendők.
5. Esetleges foghiányok pótlandók műfogakkal, az előbbi pontban foglalt kívánalmaknak megfelelően.

Végül nem hangozthatom eléggé azt, hogy a foggondozás csak kiegészítő része a fogápolásnak, vagyis fogtisztításnak, ha fogainkat rendben akarjuk tartani. Következésképpen a foggondozás csakis a fogtisztítással párosultan felelhet meg a megkívánt célnak. Ez a két fél csak egyesítve tehet egységes egészet. Csak egyesülten állhatnak ellen minden káros behatásnak s megmenhetnek bennünket sok kellemetlenségtől, sok szenvedéstől. Mert ha nagy ritkán az odvas, romlott fogak s gyökerei nem is okoznak fájdalmat, de akkor — tapasztalat szerint is — alaposan elhanyagolva, annál inkább romlanak s aztán annak minden, már ismert következményeivel elég bajt okoznak.

Evvel végeztem a «fogápolásról és foggondozásról» bejelentett cikkemet, — s kifejtettem, hogyan kell fogainkat rendben tartanunk.

H I R E K.

— **Zelenka Pál**, a tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület püspöke, e hét folyamán Eperjesen tartózkodott és a theol. akadémián megtartott szakvizsgálatokon elnökölt. Jelentkezett 12 theologus; ezek közül 10-et képesítettek, 2 pedig visszalépett.

— **Kinevezés**. A honvédelemügyi miniszter Deák János eperjesi ev. theol. akad. rkív. tanárt evang. II. oszt. segédlelkészé a tartalékban; a vallás- és köz-

oktatásügyi miniszter dr. *Bielek* Aladár fizetéstelen min. s.-fogalmazót fizetéses segédfogalmazóvá kinevezte.

— **Áthelyezés.** A kereskedelemügyi miniszter *Patak* László posta- és táviratvizsgáló Bártfáról Kassára; a 67. sz. ezred parancsnoksága *Bauer* Rezső és *Pavlicsek* György hadnagyokat Bécsből Eperjesre áthelyezte.

— **A latin nyelv tanításának megvizsgálása** véget a vallás- és közoktatásügyi miniszter által az eperjesi kir. kath. főgimnáziumhoz kiküldött dr. *Walter* Gyula esztergomi kanonok a vizsgálatot már befejezte és Eperjesről eltávozott.

— **Eljegyzés.** *Kellő* Miklós végzett g. kath. papnövendék eljegyezte *Podhajecsky* Gusztáv csarnói g. kath. lelkész leányát, *Mariskát*.

— **Házasságok.** *Brinsky* Zsigmond végzett g. kath. papnövendék nőül vette *Martyák* Gábor bártfai g. kath. plébános leányát, *Ellát*.

Dr. *Kenés* Sándor kolozsvári ügyvéd jún. 16-ikán tartotta házassági egybekelését *Krayzell* Aladár eperjesi polgármester leányával, *Rössival*. Az egyházi esküvő az eperjesi ág. hitv. evang. templomban volt.

Dr. *Bánó* Dezső, Sárosvármegye negyedik aljegyzője, júl. 4-ikén lép házasságra *Urban* Gyula nyug. kir. ítélőtáblai bír. leányával, *Ellyvel*.

— **Halálozás.** Özv. *Illasevits* Elekné szül. nagymuzsalyi Horváth Eugénia jún. 13-ikán, életének 53-ik évében, Máramaroszigeten elhunyt. A megboldogultban dr. Horváth Ödön, kir. tanácsos, a m. kir. közíg. bíróság ítélőbírája, jogakadémiánk volt dékán-tanára, testvérét gyászolja.

— **A jún. 11-iki vértanú-ünnepélyről** adott tudósításunk kiegészítésül közöljük, hogy a vértanúk emléktábláján vértanú áll, háta mögött a bakóval. Alatta ez a fölrás van: «Isten imádni, hazát szeretni tőlünk tanuljatok! — Caraffa 1687. évi eperjesi vértörvényszékének áldozatai.» — Ezután következik a 24 vértanú neve; köztük első helyen *Zimmermann* András szerepel. — Az eperjesi ág. hitv. ev. egyház részéről az emlékműre letett koszorút mindkét itteni egyházközség nevében *Korbély* Géza, *Kubinyi* Albert, *Liptai* Lajos és dr. *Kakúsz* Béla helyezték el. — Br. *Fronay* Dezső a díszbéd alkalmából a báró *Radvánszky* családra is igen megleghangú, szép felkőszöntőt mondott.

— **A Kollégium igazgató-választmánya** június 18-ikán ülést tartott. Ezen *Gyürky* Pál főesperes és *Tahy* József Sárosvármegye alispánja elnököltek. Az utóbbi bejelentette, hogy őt a Kollégium felettes hatósága a koll. felügyelő tiszttel, dr. *Schmidt* Gyula koll. felügyelő akadályoztatásának idejére megbízta, s kérte az igazg.-választmányt, hogy őt működésében támogassa. *Gyürky* Pál üdvözlölvén az új h. felügyelőt, biztosította őt a Kollégium minden egyes tagjának rokonszenveről és támogatásáról s működésére Isten áldását kérte. A választmány tagjai az új felügyelőt lelkes éljenzéssel fogadták. A felügyelő kegyelettel és részvétellel emlékezett meg a legutóbbi ülés óta elhalt *Radvány* Kálmánról, *Glósz* Károlyról, dr. *Raffay* Ferenczről, *Kubányi* Béláról, dr. *Duka* Tivadarról és *Weber* Samuról. Az ig.-választmány elhatározta, hogy a nevezetteknek érdemeit jegyzőkönyvében megörökíti és elhalálozásuk felett részvételt kifejezi. Örömmel jelentette továbbá a felügyelő, hogy a június 11-iki hazafias ünnepély jól sikerült, valamint, hogy ő Felsője a király *Zelenka* Pált, a tiszai egyházközség nagydíszpüspökét, a Lipót-rend középkeresztjével; *Ludmann* Ottót, a Kollégium régi, nagytudományú tanárát és e. i. igazgatóját a Ferencz József-rend lovagkeresztjével kitüntette. Az ig.-választmány ezen, jól megérdemelt kitüntetések felett őszinte örömeinek adott kifejezést. Jelentette a felügyelő, hogy *Latinák* Rudolf ny. főszolgabíró, a jogi- és theol. akadémiák részére 75,000 koronát hagyományozott; az 1867-ben érettségét tett, volt főgimn. tanuló pedig a tápintézet javára 775 koronás alapítványt tettek. A főgimnázium építési államsegélye az 1908-iki állami költségvetésbe már föl van véve. Jóváhagyták dr. *Flórián* Károly koll. pénztáros zárszámadásait és neki kiváló buzgalmaért köszönetet szavaztak; valamint indítványára elrendelték a Kollégium épületének külső alapos restaurálását, az erre és egyéb beruházásokra szükséges 19,000 kor. részbeni fedezete végett az egyházközségnek megválasztását szept.-re elhalasztották; theol. akad. dékáná *Mayer* Endrét, jogakad. dékáná dr. *Mikler* Károlyt, jogakad. prodékáná dr. *Obetko* Dezsőt, a jodtud. és az államtud. államvizsg. bizottságok elnökeivé dr. *Horovits* Simont, illetőleg dr. *Mikler* Károlyt, a főgimn. igazgatójává *Gömöry* Jánost, a tanító-

képezde igazgatójává *Gerhard* Bélát, *Deák* J. és *Obál* B. theol. ideigl. tanárokat végl. minőségű tanárokká megválasztották. A jog- és államtudományi kar többrendbeli szervezeti javaslatát határozattá emelték. A magánjogi tanszékre, aug. 15-iki lejárattal, pályázatot hirdetnek; a rendes tanár törzsfizetése a VII. fizetési osztály szerinti, s megilletik őt a tan- és vizsgadíjak is. Az ülés *Tahy* József elnökre elhangzott lelkes éljenzéssel végződött.

— **Esküvő.** *Kaldí* Soma zenetanár július hó 7-ikén esküszik örök hűséget *Kircs* Rózsikának Poprádon.

— **A katonaság köréből.** Az Ő Felsője 60-ik évi uralkodásának jubileumára Bécsben legutóbb rendezett hódoló felvonulásban házierezdünk, a 67. sz. gyalogezred is résztvett. *Zima* György főhadnagy parancsnoksága alatt *Vecserék* Pál és *Küffer* Hugó hadnagyok, meg 78 legény mint «Esterházy-egyalóság» részint 17. századbéli, részint 1848. évi egyenruhákban vonultak el a király előtt Ez érdekes csapat a bécsiek tetszését nagyon megnyerte. — A közös hadügyminiszter rendeletéből júl. 20-ikától aug. 10-ikéig szabadságolják mindazokat a tényleges állományú katonákat, kiknek vagy hozzátartozóiknak 7—40 hold földjük van. — Az Ő Felsője uralkodói jubileumára való tekintetből 1908-ra engedélyezett amnesztia következtében Amerikából a katonaszökevények tömegesen visszatérnek, és katonai szolgálatba állanak. Vannak köztük 34—35 éves emberek is.

— **Új ügyvéd.** Az eperjesi ügyvédi kamara dr. *Forgács* Simon ügyvédet, Kisszeben székhelyvel, az ügyvédek lajstromába fölvette.

— **Fejedelmi adomány.** A nemes emberbaráti érzületéről és jótéteményeiről országosan ismert főúr, gróf *Andrássy* Dénes, ismét fejedelmi adománnyal áldozott a jótékonyaság oltárán. Zemplénvármegye főispánjának felkérésére, június 2-ikán kelt ajándékozási levelében, a monoki várkastélyt öt-holdas kerttel és az összes melléképületekkel, mintegy kétszáz-ezer korona értékben, a hitbizományi örökösök hozzájárulásától föltételezetten, az Orsz. Gyermekvédő Ligának adományozta.

— **Névváltoztatások.** A belügyminiszter *Gonosz* József eperjesi lakos vezetéknévének «*Babaris*»-ra; valamint *Karaka* Gábor 5-ik ezredbeli tizedes, eperjesi lakos vezetéknévének «*Virag*»-ra leendő változtatását megengedte.

— **Nyári mulatság.** A vasutas-szövet-ség eperjesi kerülete júl. 5-ikén, a Szentlászló-hegyen nagyszabású mulatságot rendez.

— **Kritika zenei nyelven.** Zenei nyelven szólva, ezt mondhatjuk a *Bohrandt* J. V. eperjesi fűszerüzletében kapható híres, eredeti töltésű *Dreher-sör*ről: a sör — andante, az ár — diminuendo, a kiszolgálás — allegro, a hatás: maestoso, vevői dicsérete — fortissimo.

— **Czellövészet és táncmulatság.** Az E. T. V. E. jún. 20-ikán d. u. 1/23-kor, Borkúton a honvéd-lövőterén czellövő versenyt rendez. Ennek pontjai a következők: 1. Az Etve növendéktagjainak díjlövészet; 2. az Etve díjlövészet; 3. a nem-tagok lövészete; 4. hölgyek versenye. Díjakat adományoztak: Sárosvármegye és Eperjes város 50—50 kor.-át, a honvédelemügyi miniszter, az eperjesi 5. és a honvéd-gyalogezred a hölgyek versenyéhez, valamint egyesek. A versenyt a szentlászló-hegyi tereben táncmulatság követi. A versenynél a katonazenekar, a táncvigalmon pedig cigánybanda működnek közre.

— **Sárosvármegye az országgyűlésen.** A képviselőház egyik közelebbi ülésén tárgyalta vármegyének feliratait, melyeket 1. az 1904. X. t.-cz.-nek módosítása és a vármegyei tisztviselőknél a XI—V. fizetési osztályokba leendő fokozatos előléptetése érdekében; 2. a törvényhatósági és a rendezett tanácsú városoknak az állami, közigazgatási teendőikkel járó költségeikért való kárpótlása és e czélból az az állami fogyasztási és italadóknak a városok részére való átengedése vagy a városoknak megfelelő más segélyben leendő részesítése végett a törvényhozáshoz intézett. A képviselőház az 1. alatti feliratot pártolással, a 2. alatti pedig azzal adta ki a miniszteriumnak, hogy a kérelmeket beható és gondos megfontolás tárgyává tévén, a városoknak mikénti kártalanítása tárgyában törvényjavaslatot előterjeszzen. A képviselőház június 12-iki ülésében dr. *Artim* Mihály, a zborói kerület képviselője, a községek közegészségügyi szolgálatáról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál három ízben is felszólalván, követelte, hogy 1. oly körörszók alkalmaztassanak, kik a néptől nyerendő díjakra utalva nincsenek; 2. a kik a nép bizalmát bírják; 3. a kato-

naságtól beteg, különösen bujakóros egyének ne szabadságotassanak; 4. a körörszók fizetése ne 1600, de 2400 kor. legyen.

— **Az eperjesi főgyűjtő-csatorna** építésére a következők pályáztak: «Hazai aszfalt- és beton-építési vállalat *Kövé* K. (220,000 kor.), *Kitzbichler* U. (199,000), *Pénzes* J. (267,000), *Lenarduzzi* J. (248,000), *Melocco* P. r. t. (203,000). A döntés még függőben van.

— **Baleset a vízvezetéken.** Pénteken délelőtt a vízvezetési szivattyútelepen a vízszolgáltatás hirtelen megakadt. A vízvezetési igazgató, a ki a gépész telefonértesítése után azonnal a telepre sietett, megállapította, hogy az üzeme zavart a levegőnek a szifonvezetésbe történt behatolása idézte elő, a minnek oka a szivattyútelepnek a néhány nap óta tartó nagy forróság következtében beállott állandó túlterhelése volt. Egész estig tartó megfeszített munka után sikerült a levegőt eltávolítani, úgy, hogy fél 7-kor már újra üzembe volt a gép helyezhető. A mikor a szivattyútelepen a vízszolgáltatás megakadt, a kálvária-hegyi medence még körülbelül félig volt, de a túlhatott fogyasztás miatt az már a déli órákban elfogyott. A szivattyútelep teljes rendbehozatala azonban több napot vesz igénybe, s addig a vízszolgáltatás nem lesz olyan teljes, mint rendesen. Ezért illetékes helyről annak a közlésére kérték föl benünket, hogy addig a közönség a vízszükségletét a minimumra sziveskedjék leszállítani.

— **Szabályozni kell a vízfogyasztást.** Abból az alkalomból, hogy a vízvezeték pénteken felmondta a szolgálatot, ismét fölvetjük a vízfogyasztás szabályozásának kérdését. A mint az előbbi, illetékes helyről nyert híradásból is kitétni, a vízfogyasztás nálunk is elérte a maximumot, épp úgy, mint Budapestén, s véleményünk szerint főleg azért, mert helyenként tobzódna a vízben. Ez azonban igazságtalanság. Miért fizesse meg a nagyközönség egyeseknek a passzióját drága pénzen? A pénteki eset tehát intő példa arra, hogy itt az ideje a vízóra behozatalának. A kik rendesen használják a vizet, azok csak jól járnak, mert kevesebbet kell fizetni, mint most, a kik pedig megengedik maguknak a víznek a rendes házi szükségletet meghaladó mértékben való használatát, azok bizonyára meg is tudják ezt fizetni.

— **Keleti pályaudvar nagyszállója Budapestén** (Thököly-út) a keleti (központi) pályaudvar indulási oldalán megnyit. Ezen szálloda a legmodernebb, a mai kor igényeinek megfelelő kényelemmel be van rendezve, miért is a Budapestre érkező közönségnek legmelegebben ajánljuk.

— **Vizsgálatok az izr. iskolában.** Az eperjesi orth. izr. elemi iskolában az ezévi vizsgák a következő sorrendben fognak megtartatni: Június 23-ikán d. e. 9 órakor I. osztály, ugyanakkor d. u. 3 órakor a II. osztály; június 24-ikén d. u. 3 órakor a III. oszt.; június 25-ikén d. u. 3 órakor a IV. oszt.; június 28-ikán d. e. 9 órakor az V—VI. oszt., melyekre a szülők és a tanügybarátok meghívhatnak.

— **Térzene.** A katonazenekar ezentúl minden szerdán d. u. 6-tól 1/2 8-ig a «Fekete sas» szálloda előtt térzenét rendez. A szerdai térzene műsora: «József császár-induló» *Wagnertől*. — Nyitány «*Stradella*»-ból, *Flotowtól*. — Quintett «*Samnambula*»-ból, *Bellini*től. — Magyar dalok *Hoffmantól*. — Egyveleg «*Rigolletto*»-ból *Verditől*. — Egyveleg «*Babatündér*»-ből, *Bayertől*. — Induló.

— **Vármegyei közgyűlés** lesz jún. 25-ikén d. e. 10-kor. A tárgysorozat 36 pontból áll. A tárgysorozatból a következőket emeljük ki: az alispán negyedévi jelentése, Eperjes város felebezett határozata a városi alkalmazottak illetményei ügyében, dr. *John* Szidónia orvostudori oklevelének kihirdetése, Bártfa város határozata a városi alkalmazottak drágasági pótléka dolgában, a podolin—orlói vasútra megajánlott 20,000 kor. újbóli megszavazása, a tótsóvári csipkeverő-tanfolyam segélyezése.

— **Eladó baromfi.** Pulykák, kacsák, tyúkók és csirkék nagyban vagy kicsinyben azonnal eladók. Venni szándékozóknak a sóvári postahivatalnál bővebb értesülést nyerhetnek.

— **Az eperjesi Zenekonzervatórium vizsgálatára** jún. 14-én, a Széchenyi-kör kistermében folyt le. A jól sikerült vizsgának minden pontja a kiváló tanerőt, a rátermett szakférfiú dicsérettel, sima előadásukkal, a haladók szabatos játékkal nem egyszer meglepő eredményt mutattak fel. A kezdők közül *Károly* Zuzsa, Hüntén «*Rondolettó*»-jának szép előadásával kiváltak; a haladók közt *Schwarcs* Aranka és *Moskovits* Béla tűnnek ki, az előbbi *Mendelssohn* «*Rondo capriccioso*»-ját játszotta sima gördülékenységvel, az utóbbi pedig *Liszt* II. «*Rhapsodiá*»-ját

adta elő mag fel *Grossman* és *Lisztnek* tudást, mely A közönség vizsgálatot.

— **Tót** *Apponyi* Albo rendelte, hogy az illető vidé kötelező tárgy dében ebből ennek tanára

— **Inté** állami tanító alkalmából, ig zett az Al-Du Erzsike és Mihály intézet vettek A kü megtekintettél kápolnát, Ada

— **Köz** kor f. hó 13-ika Gyula elnökle megnyitójában merítő képét munkásságának meg *Oszwald* kegyelettel pa Gy., *Luchs* R. melegebben tü lány L., dr. *K* *Köszeghy* J., *J.* új tagokat.

— **Korelnökle** al biz.-tagok jelt ritka egyhangu elnöknek *Klefi* ügyésznek dr. *Józsefet*, s ke *Szükebb* szava *János* és *Falt* mével végződö *Gallé* G., *Rosk* I., *Klein* B., *N* M., *Liptai* L., A közcacsorán karra és az új

— **Olc** **Szepess** kereskedelemüg városi távbeszél díjtételek helye gethessenek a margitfalvai, ma szepesolaszi-i és viszont *Kassáv* posta-igazgatós 1-koronás díjté szelvényekre is

— **Udva** a király *Ulric* ben alapított G gyáros czég tü czímet adomán

— **Orsz** **folyam.** A tüzoltói intézm miniszterium n XVII. országó Ezzel alkalmat és a tüzoltás i rövidebb idő a oltói szakmába oltó-testületek téséhez, a tüzt ismereteket m czélja, hogy a erőket neveljen érettségi bizon biró, kellő társa részére rendzt 5-ikén és tart való jelentkezé kezés a M. Or (Budapest, VII

— **Közpo** **iroda** a K delmi miniszter államvasutak E irodát létesítette

adta elő magyaros tüzelt. Kiváló eredményt mutatott fel *Grossmann* Margit, a ki Chopin-nek egyik Valse-át és Lisztnek egyik Rhapsodiáját adta elő. Játéka fejlett tudást, mély érzést és technikai gyakorlottságot árul el. A közönség nagy élvezettel hallgatta végig a zenevizsgálatot.

— **Tót nyelv a képezdében.** Gr. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az állami tanító- és tanítónőképezdékben az illető vidék nemzetiségi nyelvét, heti két órában, kötelező tárgyként tanítsák. Az eperjesi tanítónőképezdében ebből folyólag a tót nyelvet fogják tanítani, s ennek tanára *Slajchó* Mihály képezdei tanár lesz.

— **Intézeti kirándulás.** Az eperjesi állami tanítónőképző-intézet, a pünkösdi ünnepek alkalmából, igen sikerült tanulmányi kirándulást rendezett az Al-Dunára. Ezen *Dúzs* Mária igazgató, *Dúzs* Erzsike és *Mangésius* Mariska tanítónők, *Slajchó* Mihály intézeti tanár, valamint számos növendék részt vettek a kirándulók az aldunai vízeséseken kívül megtekintették Herkules-fürdőt, Orsovát, a Koronakápolnát, Adah-Kaleh szigetét is stb.

— **Közgyűlés.** Az Eperjesi Kuglizó-társaság f. hó 13-ikán tartotta saját kerti helyiségében *Klefner* Gyula elnökle alatt ez évi rendes közgyűlését. Elnöki megnyitójában, majd később jelentésében, hű és kimerítő képét adta az elnök e virágzó kör mult évi munkásságának, a meleg elismerés hangján emlékezett meg *Oszvald* Károly volt pénztárosnak működéséről, kegyellettel parentálta el *Szmoligovics* Sz., *Dahlström* Gy., *Luchs* R. és *Zsuffa* A. elhúnyt tagokat, s a legmelegebben üdvözölte az időközileg belépett br. *Ghüllány* L., dr. *Kovács* V., dr. *Weisz* E., *Suhajda* V., *Köszeghy* J., dr. *Horovitz* Gy., *Mártyák* V. és *Lamos* J. új tagokat. Az új tisztség megválasztása *Farkas* L. korelnöklete alatt, *Lillia* Zs. és *Gregor* E. szavazatszedő biz.-tagok jelenlétében folyt le, s a nagyszámú tagok ritka egyhangúsággal és lelkes éljenzések kíséretében, elnöknek *Klefner* Gyulát, alelnöknek *Mészáros* Lajost, ügyésznek dr. *Dobay* Zsigmondot, jegyzőnek *Hussár* Józsefet, s kertnagynak *Füzy* Lajost választották. Szűkebb szavazás folyt le a pénztárosi állásra *Raab* János és *Faltin* Géza között, mely előbbinek győzelmével végződött. Választmányi tagokul sok szavazattal *Gallé* G., *Roskoványi* M., *Bretz* S., *Krivoss* Gy., *Barcs* L., *Klein* B., *Nemessányi* G., *Gregor* E., dr. *Szlávik* M., *Liptai* L., dr. *Liska* M. és *Böhm* E. választottak. A közvácsorán lelkes tőzstok hangzottak el a tisztikarra és az új tagokra.

— **Olcsóbb lett a telefon a Szepesség és Kassa között.** A kereskedelemügyi miniszter megengedte, a kassai városi távbeszélő-hálózat előfizetői, az eddigi 2-koronás díjtételek helyett, 3 percenként 1 koronáért beszélgethessenek a löcsei, iglói, iglófürédi, gölniczbányai, margitfalvai, márkusfalvai, merényi, korompai-vasgyári, szepesolasi-i és szepesváraljai előfizetőkkel és mindezek viszont Kassával. Kívánatos volna, hogyha a kassai posta-igazgatóság, meg a keresk. és iparkamara az 1-koronás díjtételt az Eperjes és a Szepesség közti beszélgetésekre is kieszközölnék.

— **Udvari szállítói czim.** Ő felsége a király *Ulrich* Gyulának, a régi jóhírű, még 1884-ben alapított Czuba-Durozier és társa budafoki cognacgyáros czég tulajdonosának a cs. és kir. udvari szállítói czímet adományozta.

— **Országos tűzoltó szaktanfolyam.** A M. Országos Tűzoltó-Szövetség, a hazai tűzoltói intézményünk fejlesztése céljából, a belügyminisztérium megbízatása alapján, a folyó év nyarán a XVII. országos tűzoltó-szaktanfolyamot tartja meg. Ezzel alkalmat és módot akar nyújtani a tűzrendészet és a tűzoltás iránt érdeklődőknek, hogy a lehető leg-rövidebb idő alatt és aránylag kevés költséggel, a tűzoltói szakmában megfelelő kiképzetést nyerjenek, tűzoltó-testületek szervezéséhez és azok szakszerű vezetéséhez, a tűzrendészet kezeléséhez a megkívánt ismereteket megszerezhessék. A tanfolyam, melynek célja, hogy a tűzoltó-tiszti állás betöltésére alkalmas erőket neveljen, főleg általános műveltséggel, illetőleg értelettségi bizonyítvánnyal, jegyzői, tanítói oklevéllel bír, kellő társadalmi állást betöltő, katonaviselt egyének részére rendeztetik. A tanfolyam kezdődik 1908. júl. 5-ikén és tart bezárólag júl. 25-ikéig. A részvételben való jelentkezés határideje 1908. jún. 15-ike. A jelentkezés a M. Országos Tűzoltó-Szövetség elnökségéhez (Budapest, VII. Rákóczi-út 38.) intézendő.

— **Központi díjszabáselárúsítóiroda a Kereskedelmi Múzeumban.** A kereskedelmi miniszter intézkedésére a bosznia—hercegovinai államvasutak Budapesten központi díjszabáselárúsítóirodát létesítettek. Ezt a központi irodát a m. kir. Keres-

kedelmi Múzeum igazgatósága vezeti és ehhez képest május 1-jétől kezdve ezen irodánál (Budapest, Akadémia-utca 3., II. emelet) lesznek megszerezhetők a magyar, osztrák és bosznia—hercegovinai vasutakon érvényes díjszabás I. rész A. és B.) szakasza, továbbá a magyar szent-korona országai területén levő vasutaknak és a bosznia-hercegovinai államvasutaknak kiadásában megjelenő helyi és köteléki árúdíjszabások is, a melyekben magyarországi vasúti állomásokra vonatkozó díjtételek foglaltatnak. A budapesti helyiárúdíjszabások kiadásában megjelenő díjszabások ezen vasutak igazgatóságánál és állomásainál ezentúl szintén meg lesznek rendelkezhetők. Az új központi díjszabás-elárúsító iroda arra is be fog rendezkedni, hogy az osztrák vasutak helyi árúdíjszabásai, valamint ezek pótlékai és függelékei is nála szintén megkaphatók legyenek. A kereskedelmi miniszternek ez az intézkedése azt az előnyt is biztosítja a feleknek, hogy a Kereskedelmi Múzeumnál működő díjszabási előadóktól szakszerű és egyúttal megbízható útbaigazításokat és felvilágosításokat kaphatnak minden vasúti, folyam- és tengerhajózási díjszabási ügyben, a mennyiben a Kereskedelmi Múzeumnál pontos nyilvántartást vezetnek az összes hazai vagy ausztriai vasutaknál érvényes díjkezdvevényekről, és rendszeresen gyűjtik a külföldi vasutak összes árúdíjszabásait és a nagy folyam- és tengerhajózási vállalatok hirdetményeit.

— **Gyorsabb levélkézbesítés Eperjesen.** A kézbesítés gyorsabb lebonyolítása kedvéért június 15-ikétől a kassai posta-igazgatóság, *Thomas* Aladár postafőnök fölterjesztésére, az eddigi két kézbesítési járat helyett három kézbesítési járatot rendelt el. A kézbesítők első körútjokra reggel 7-kor, a másodikra 10-kor, a harmadikra pedig 2 30-kor indulnak ki. Ezen intézkedéssel a közönség, különösen a kereskedők eddig meg vannak elégedve. Még ez év folyamán tervbe van véve a csomagoknak hához kézbesítése is. Ezen berendezés esetén a levélhordók felszabadulnak a szállítólevelek és pénzeslevelek kézbesítése alul s így módjukban lesz a levélanyagot minden nehézség nélkül kézbesíteniük. Hozzánk intézett átirata szerint a postafőnök minden lehetőet megtesz arra nézve, hogy a vezetésére bízott postahivatal a modern igényeknek megfeleljen.

— **Pesti Hírlap.** A legelterjedtebb politikai napilap a Pesti Hírlap, a melyről tehát joggal mondhatni el, hogy legkedvesebb lapja a közönségnek. Három évtized óta hirdeti a színmagyar radikális nemzeti politikát, teljesen függetlenül pártoktól és kormányoktól. Nagy elterjedését első sorban ennek köszönheti. De ezenfelül annak is, hogy, mint a legnagyobb magyar napilap, oly változatos tartalommal jelenik meg naponként, a mely magában alkalmas a magyar közönség fokozottabb érdeklődésének felkeltésére. E tekintetben a Pesti Hírlap nem riad vissza sem szellemi munkától, sem a legmesszebbmenő anyagi áldozatoktól, az lévén célja, hogy oly lapot adjon olvasói kezébe, mely úgy irodalmi, mint laptechnikai szempontból a legmagasabb igényeket is kielégítse. A július 1-jén kezdődő új évfolyamban két nagyon érdekes írtó regény fog a Pesti Hírlapban megjelenni; sport- és sakk-rovata, valamint elismerten kitűnően szerkesztett hí-rovata lehetőleg még bővebb lesz, távirati tudósításában a világ összes nagyobb eseményeit azonnal közli; az Esti Levelek, Szerkesztői üzenetek, Kis Komédiák és Vegyesek rovata régi kedvence az olvasóközönségnek és fő vonzóereje a lapnak. A ki egész éven át előfizetője a lapnak, ha csak negyedévenként vagy havonként fizet is elő, számot tarthat a Pesti Hírlap nagy képes naptárára (karácsonyi ajándékul) és kedvezményes áron rendelheti meg a Divat-Szalón című kitűnő divatlapot. A Pesti Hírlap előfizetési ára negyedévre 7 korona, 2 óra 4 korona 80 fill., egy óra 2 kor. 40 fill., A Divat-Szalonnal együtt negyedévre 9 kor. A kiadóhivatal czime: Budapest, V., Váci-körút 78.

— **Ebadó.** Az 1908. július 1-jétől 1909. június 30-ig terjedő évre vonatkozó ebadó összeírása és kivetése végett Eperjes városának minden rendű és rangú lakosa, ki ebet tart, köteles azt a városi rendőrkapitányságnál június 20-ikától július 1-jéig bejelenteni. Ez úrlapok kitöltése által történik, mely úrlapokat június 20-ikától július 1-jéig köteles minden eb tulajdonos a városi rendőrkapitányságnál a rendőrmestertől átvenni s azokat pontosan kitöltve és sajátkezűleg aláírva ugyanazon nap esti 5 óráig ugyancsak a rendőrmesternél leadni. Mindazon eb tulajdonosokat, kik fenti kötelezettségüknek eleget nem tesznek vagy kutyáikat eltitkolják, a rendőrkapitányi hivatal 1 koronától 40 koronáig terjedő pénzbüntetésben fogja elmarasztalni.

— **Az országos cipészkiállítás és kongresszus.** Az ország cipésziparosai augusztus 15., 16., 17. napjain Győrött tartják meg a VII. országos kongresszust és vele kapcsolatosan a III. országos cipészkiállítást is rendezik. A győri előkészítő-bizottság nagy tevékenységet kifejtve, minden lehetőet megtesz, hogy a kiállítás, a melyen

külön csoportban részt fognak venni a hazai cipőgyárosok is, mivel se maradjon mögötte az eddig rendezett két kiállításnak Maga Győr, szerencsés fekvésénél fogva, könnyen hozzáférhetővé teszi az idegeneknek is a kiállítás megtekintését. Így Ausztriából egyesek és testületek is bejelentették már, hogy a kiállítást megtekinteni fogják. Érdekében áll tehát a hazai cipésziparosoknak, hogy a kiállításon minél számosabban részt vegyenek, mert ezáltal lehetővé teszik, hogy az ország és az idegen érdeklődők előtt méltó módon bemutathassák a magyar cipészipar nagyarányú fejlődését. A kiállításon való részvételre június végéig még lehet jelentkezni a győri ipartestületnél. A kongresszus legfontosabb tárgya lévén az ipartörvény revíziója, szinte érthető, hogy erre erősen készülnek a cipész-iparosok is. A részvételi bejelentések naponként érkeznek az ország minden részéből a győri előkészítő-bizottsághoz. A kiállítás fővédnökei gróf Széchenyi Miklós győri r. kath. püspök és zombori Lippay Géza főispán. Győr város, mely talán az ország második nagy iparosvárosa, ritka vendégszerettel készül fogadni az ott komoly tanácskozásra és képzésük bemutatására összegyűlő cipészkiállításhoz.

— **Vámügyi felszólalások Oroszországban.** Az orosz vámhatóságok csak oly vámfelszólalásokat vesznek figyelembe, melyek az orosz vámszabályzatban előírt felsőbb úton terjesztettek elő. E szabályzat értelmében ugyanis a felsőbb vámhatóság csak abban az esetben van feljogosítva arra, hogy valamely elszámolás elleni panasz vizsgálatába bocsátkozzék, ha a panasz közvetlenül a fél által, az előírt bélyegekkel ellátva, kellőképpen felszerelve és az előírt hatósági fokozatok útján nyújtatik be. A Magyarországgal és Ausztriával kötött kereskedelmi szerződés értelmében az ily panasz főkonzulátusunk útján is benyújtható, azonban az orosz császári vámügyi osztályhoz címzendő és azt kellő bizonyítékokkal kell el látni. Ily esetben főkonzulátusunk fel van jogosítva arra, hogy a császári vámügyi osztálynál közvetlenül eljárjon. Valamely folyamatban levő vámfelszólalásnál a diplomáciai hatóságok sem járnak közbe, ha a fél egyidejűleg, vagy előzőleg az előírt eljárását nem követi, minthogy a nélkül az orosz vámhatóságok a diplomáciai közbenjárást nem ismerik el szabályszerűnek.

VITA

SÓSKÚT FORRÁS VASMEGYE

ALKALIKUS NATRON-LITHION GYÓGYVÍZ.

Orvosilag ajánlva: húgysavas diathesis, köszvény, ezukorbetegség, gyomor-, vese- és húgyhólyag-bántalmaknál stb.

Mint üdítő- és borvíz páratlan.

Bővebb felvilágosítással szolgál a

Központi iroda: BUDAPEST, LIPÓT-KÖRÚT 29.

Főraktár:

BEIN SIMON úrnál
Eperjes.

= Kapható: Gyógytárak-, drogueriák- és fűszerüzletekben. =

— **Bártfán a hetivásárok** eddig szombati napon tartattak meg, a város azonban — tekintettel a szombati napra eső zsidó ünnepre — kérte, hogy ezen hetivásárok keddi és pénteki napokra helyeztessenek át. A Sárosvárm. Gazdasági Egyesület értesítette a vármegye alispánját, hogy ezen vásár áthelyezése tekintetében az egyesületnek mezőgazdasági szempontból kifogása nincsen. Az áthelyezés kérdésében a kereskedelemügyi miniszter fog végleg határozni.

— **Rövid hírek.** *Tóth* Elza, ki szakácsnő Aboson, még ki nem derített okból magát mellbe lőtte. Életveszélyes sebével a kassai kórházba szállították. — *Kavalszky* Ágostontól cselédje *Gvizdovszki* Edéné arany-gyűrűt lopott, s ezt a rendőri nyomozás a sütőben elrejtve megtalálta. — *Jankovics* László 17 éves pincér gazdájának kis fiával fajtalanokdván, megszökött, de a Bodnár-féle korcsmában letartóztatták. — *Bárdosi* Demeter 5. ezredbeli kapitány ládája a vasúti állomáson elveszett; kára 160 korona. — *Siegelmann* Ede terménykereskedő eltűnt két 100 koronás bankjegyenek ellopásával *Vihonszki* Janka nevű cselédjét gyanúsítja; de ez a lopást tagadja. — *Nagy* (Groszmann) Ármin könyvelő *Czeisler* Hermann kassai kereskedő Wertheim-szekrényéből 3000 kor.-át és váltókat ellopván, Eperjesre szökött és itt Kis Rózsi nevű kávéházi felirónő társaságában mulatott. Cselényi kassai rendőrkapitány — *Halmi* János eperjesi rendőrkapitány közbenjöttével — a tolvajt kedvesénél letartóztatta. A pénznek már csak 1/3 része és a szekrény kulcsa

659—1908. végreh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az eperjesi kir. tsvszéknek 1907. évi 2886/7. sz. végzése folytán dr. Neuwirth Zsigmond ügyvéd által képviselt Guttman Adolf és Reisz Salamon felperesek részére Frisch Edmund alperes ellen 600 és 350 kor. tökékövetelés s jár. erejéig elrendelt bízt. és kiel. végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1446 koronára becsült ingóságokra az eperjesi kir. járásbíró 1908. V. I. 354/9. sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglalatók követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes volt lakásán és folyt. a téglagyárban Eperjesen (Hegykertek) leendő megtartására határidőül 1908. évi június 26-ik napjának d. u. 3 órája kitűzték, a mikor a bíróság lefoglalt bútort, lovak, téglák s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vétel-árából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldött írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasztják.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Eperjes, 1908. június 5.

Spányi Kálmán,
kir. bírósági végrehajtó.

Kneipp plébános

SALÁN HAJVIZE

a legideálisabb és legjobb.
Üvegekben à 2 K. és 4 K.

Kapható Eperjesen: PÁLESCH ÁRPÁD drogeriájában.

'Keleti pályaudvar'

TELEFON 64-57. **nagyszálloda** TELEFON 64-57.

Budapest, VII. kerület, Thököly-út 18. sz.

A keleti pályaudvar indulási oldalán. A legnagyobb komforttal berendezve. Szobaárak 2-40 K.-tól kezdve, villanyvilágítással együtt. Utazóknak 20% engedmény. Posta és távirda a házban, minden oldalról villamos közlekedés. Tulajdonos Hersch Samu.

518 m. a tenger : színe főött. **STUBNYAFÜRDŐ** Légyógyfürdő.

Hat természetes kén-só-hevíforrás (38-48° C)

Köszvény	44 hold	Thermál-tükrfürdők
Rheuma	park,	Kadfürdők
Ischias	középen nagy	Massage
Bőrbetegségek	tenyőerdők.	Hidegvizkúrák
Női bajok		Ivókúra

Posta- és sürgőnyhivatal, vasúti állomás, gyógyszerész, 4 fürdőorvos, Képes prospektust ingyen és bérmentve küld az Igazgatóság.

Eld-és utóidény 50% kedvezmény.

Olcsó lakások és ellátás!

A SZÉPSÉG!

Minden hölgynek kétségtelenül leghőbb vágya, hogy mentől szebb legyen, s hogy ezen célját elérhesse: megragad minden alkalmat, a legképtelenebb dolgokkal kengetve arcát. A legtöbb esetben saját kárára teszi ezt, mert nemcsak hogy szép nem lesz, hanem elenkezőleg: sok esetben tönkreteszi arczbőrt, úgy hogy igen hosszú idő, gondos ápolás kell ahhoz, hogy ismét helyrehozza.

Az a világon egyedül álló siker, melyet Földes Kelemen aradi gyógyszerész **Margit-crème**-jével elért (különösen Francia- és Németországban), sok embert arra bírta, hogy ezt a világhírű, ártalmatlan és az arcz minden tisztáltsága (szepő, májfolt, kiütésel: stb.) ellen páratlanul és csodálatosan ható szert utánozzák. Természetes, hogy ez senkinek sem sikerül, mert a **Margit-crème** készítésének titkát senki más nem ismeri, mint a feltaláló és készítő, s éppen azért, mert a titkot soha senkire sem bízza, hanem minden egyes készítményt maga állít elő, a **Margit-crème** mindig egyforma, annak kidolgozása a leggondosabb, tehát hatása is rögtöni és biztos. Óvakodjunk tehát arczunkat mindenféleképpen kenegetni és használnunk oly szert, melyet angol, amerikai és francia hírneves orvosok is ajánlanak, mint egyedül biztos és ártalmatlan szert az arcz szépségére és a szépség megőrzésére. Ez a világhírű szépségkészítmény a **Földes-féle Margit-crème** mely már 4-5 napi használat után teljesen átalakítja az arcz bőrt eltünteti a **szepőket, májfoltokat, kiütéseket, bőrtöréseket, mitesszert, arcz- és kézörvénységet.** Az arcz ideális szép, üde és ifjú lesz s a mellett a **Margit-crème** teljesen ártalmatlan.

Egy tégely ára 1 korona, **Margit-szappan** 70 fillér és **Margit-pouder** (fehér-, rózsas- és crème-színben) 1 kor. 20 fillér. Ezen szerek mindegyike külön is használható. A **Földes-féle Margit-crème** kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában; a hol pedig rak-táron nem volna, tessék egyenesen a készítőnek így cím-zerve írni: **Földes Kelemen gyógyszerész, Arad.**

Főraktár Eperjesen:
Williger Pál, Molitorisz István gyógyszerészeknél és Pálesch Árpád drogeriájában.

Alapított 1880-ban.

THRÓR GYULA

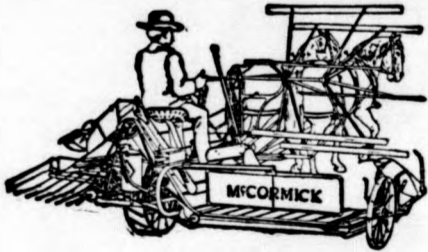
női- és férfidivat-árúháza

Eperjes, Fő-utcza 69. szám.

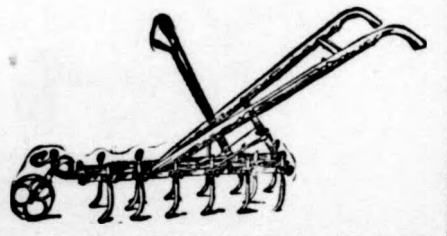
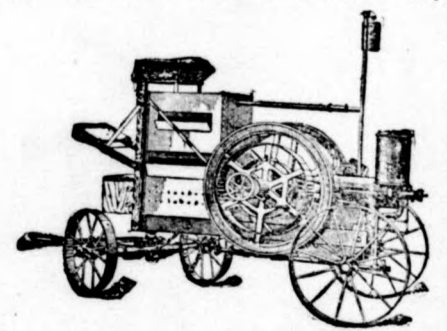
Állandó nagy választék: selyem-, női- és férfi-fehér-neműek-, női divatkelmék- és mindennemű díszekben. — Vászons- és asztalneműek. — Szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítők. — Valódi trieszti Linoleum. — Kész blousok, juponok. — Menyasszonyi kelengyék és minden e szakba vágó czikkek.

Mc Cormick

amerikai aratógép-gyár

igazgatósága és főraktára:
Budapest, V., Alkotmány-utca 12
Knecht E. John igazgató.
Mc Cormick **kéveköto-arató-gépei** és **marokrakó-arató-gépei** a magyar viszonyoknak megfelelően külön lesznek gyárva.
Ez nem üres frázis, hanem tény!

Összes gyártmányainkról szóló képes katalógusunkat kívánatra bérmentve küldjük.

Vezérképviselő: LUCHS EDE ÉS TÁRSA, Eperjesen.

NEUMANN M.

CSÁSZ. ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLITÓ

KASSA

FŐ-UTCZA 27.

FÉRFI-FIU-ÉS LEÁNYKA-RUHÁK-TELEPÉNEK

TAVASZI NAGY

ÁRJEGYZÉKE

MEGJELENT.

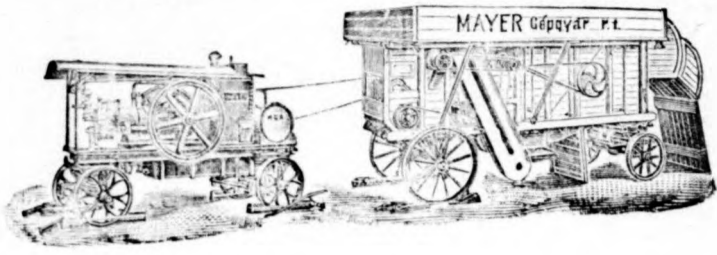

KIVÁNATRA INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Hazai gyártmány!

Kitünő munka!

MAYER vas- és fémöntőde részvénytársaság SZOMBATHELY-BUDAPEST, GÉPGYÁR VI. kerület, VÁCZI-KÖRÚT 61. szám.

Benzinlokomobil - cséplő - szerelvények.

Stabil-benzinmotorok.

Szívógázmotorok faszén-, koks- és
antraczit-lítésre, 120 HP-ig.

Malomépítészet.

Szab. hydr. borsajtók, olajprések és

mindennemű gazdasági gépek.

Kedvező fizetési feltételek. — Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve.

Válogatott, befőzni való
spanyol meggyet
július 1-jétől 3 K. 50 fillérért, — óriás ananász
kajszin baraczkot
július közepétől 3 kor.-ért szállítanak 5 kilós
kosarakban Hibján Sámuel utóda, Nyir-
egyházán.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz
Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor és altest-bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzített székrekedés, máj-bántalom, vértululás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles háziszernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona.
Hamisítások törvényileg fenytettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel. A Moll-féle sósborszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzslési szer köszvény, csúsz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertebb népszerű.

Egy önozott eredeti üveg ára 1 korona 90 fillér.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női-szappan a bőr gyökeres gondozására és apolasára úgy gyermekek, mint felnőttek számára.

Egy darab ára 40 fillér. Öt darabé 1 korona 80 fillér.

Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjeggyel van ellátva.

Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által
Bécs, I., Tuchlauben 9.

Videki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesítettek.

A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Zacherlint

Hogy az ilyen csempészésektől, melyek utóbbi időben megtévesztően előfordulnak, magunkat megóvjuk, ügyeljünk legügyelmesebben a „Zacherlint” névre.

Goddam!

Végre egy gyorsan és biztosan
ható tyúkszemser.Cook & Johnsons
amerikai szabadalmazott

tyúkszem-gyűrűi

1 darab 20 fillér, 6 darab 1 kor.,
postán 20 fillér portó.Kapható a birodalom minden gyógyszerertárában, valamint
orvosság- és drogériákban stb.

Görcs-csillapító, szélhajtó

Hódony-csöppök

1844 óta használatban levő étvágygerjesztő, emésztést elősegítő háziszser.

Egy üveg ára 1 K.

Két üvegnél kevesebb (2 K. 50 f. utánvét mellett)
postán nem küldetik.

Beszerezhető:

BITTNER GYULA gyógyszerertárában
Gloggnitz (Alsóausztria).

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvény, osztnál és meghűléseknél, bedörzslés, sőt keskeny használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyszólván minden gyógyszerertárában kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerertárában, Budapest.

**D. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlán”-
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.**

Merényi Sándor

(Mucha Sándor)

elvállal helyben és vidéken külön-
féle építkezési munkálatokat.

Eperjes, 1908. május hó.

Tisztelettel:

Iroda: Merényi Sándor
Kálvária-út 59. építkezési vállalkozó.

Eladó gépek.

Kiváló gyártmányú, kevésbé használt, gyárunkban tökéletesen javított:
2 drb 3 lóerejű „Ottó” és „Hille” benzinmotor,
3 drb 3—6 és 10 lóerejű benzinlocomobil
(„Ganz”, „Ottó”- és „Mayer”-félék).

Több darab 3, 4, 5, 6, 8, 10 és 12 lóerejű
gőzlocomobil s ezekhez alkalmas kitünő
cséplőgépek.

Vetőgépek, hengerek jóállás mellett,
jutányos árban!

Szilágyi és Diskant

gépgyára, fémöntődeje, kazánkovács-műhelye és gazdasági gépraktára
Miskolcz.

Szliács aczélfürdő

(Felsőmagyarországon)

az egyedüli ismert szénsavdús vasforrás. Legtöbb vasat tartalmazó ivóforrás belső használatra

Szezon: május 15-től szeptember 30-ig.

Felülmulhatatlan vérszegénység, sápkór, női-bajok, hátgerincz-
és idegbajok, bémulás ellen, átszenvedett betegség és erős
munkásság után.

Fürdőorvos: dr. Rhorer Aladár hiv. fürdőorvos.

Utazás Bécsből 9 óra, északról Oderbergen át 5 óra, délről Budapestten át szintén 5 óra. Szliácsra vonatkozó fúrásgazdák minden nagyobb vasúti állomáson vannak kitűzve. Kimerítő fűtővizet és prospektust utazás-, valamint lakás-árkedvezményről (az elő- és utószobában) stb. ad.

a fürdőigazgatóság Szliács (Zólyomgye).

Alapítva 1812.

Alapítva 1812.

BRADÓVKA GYULA

elsőrangú vegyítisztító- és kelmefestő-intézete.

Gyár és felvételi iroda: KASSA, Kossuth-Lajos-utca 24.

Ajánlom m. t. megbízóimnak a legmodernebb
gépekkel berendezett

vegyítisztító-intézetemet,

hol női-, úri- és gyermek-ruhák, katonai és tisztviselői egyenruhák, bálai és séta-toilettek, butorszövetek, színes és hímzett kendők, takarók, napernyők, nyakkendők, csipkefüggönyök stb. vegyítisztításra elvállaltatnak.

Különleges reszort-festészetem

selyemruhákat, kasmirt, plüszöt, bársonyt, gyapjút, gyapotot, paszománt és díszítő-szöveteket a legmodernebb és legvalódibb színekre fest.

Vegyítisztítás 3, festés 6 nap alatt készül el.

Gyász esetben a ruhák 48 óra alatt festetnek és lesznek szállítva.

Videki megbízásokat pontosan teljesítek.

Képviselőt:

AMSTER SIMON nőidivat-
árúházában
Eperjes, Fő-utca.